

Informatiefolder voor ouders over het geven van sondevoeding

Sondevoeding geven aan kinderen: een informatie folder voor ouders en verzorgers.

Uw kind heeft in opdracht van de arts een neus-maagsonde gekregen om voeding of medicatie te krijgen of luchtretentie te bepalen.

Flexiekids brengt de sonde opnieuw in als deze niet meer goed zit of eruit is gegaan.

U geeft zelf voeding aan uw kind via de neussonde, dit heeft u geleerd in het ziekenhuis.

Als het goed is heeft u van het ziekenhuis informatie gekregen op papier of mondeling over de wijze van controleren van de sonde en het geven van de voeding.

Wij willen u daarover ook graag (nog meer) informatie geven. Onze kinderverpleegkundigen vragen bij u na op welke wijze u heeft geleerd sondevoeding te geven en de sonde te controleren. Zij geven tips en trucs om deze handelingen makkelijker voor u te maken.

De diëtiste van het ziekenhuis gaat over de machtiging van de sonde en de pomp. U krijgt van uw leverancier te horen wanneer de machtiging is verlopen. Deze is bij de diëtiste opnieuw aan te vragen.

Een sonde van PVC mag 7 tot 10 dagen blijven zitten, een PUR sonde mag maximaal 6 tot 8 weken blijven zitten, een silicone sonde mag 3 maanden blijven zitten.

Het controleren van de sonde voor iedere voeding:

Het cijfer dat bij de ingang van de neus te zien is als de sonde is ingebracht geeft de diepte van de sonde aan en moet constant blijven. Als dit cijfer verandert is, is de sonde verschoven of uit de maag. Er staat een zichtbare markeringsstreep, neergezet door de kinderverpleegkundige die de sonde heeft ingebracht, als deze streep niet meer op de juiste plek zit is de sonde verschoven.

U controleert de sonde door de 5 – 10 ml spuit op de sonde aan te sluiten en een kleine hoeveelheid maaginhoud op te trekken, let er wel op dat u (de voeding) niet te hard, met een te grote spuit en te snel (op) trekt, want dan kan de sonde zich vastzuigen aan de maagwand wat beschadiging of irritatie geeft. Ook als er maar een beetje voeding of maagsap terugkomt zit de sonde goed. De kleur van het maagsap is grasgroen of helder kleurloos, soms zitten er wat gekleurde stukjes slijm in of resten sondevoeding. Duodenumsap bevat gal en is goudgeel tot bruingroen van kleur. Luchtwegsap kan net als maagsap helder en kleurloos zijn. (heeft u twijfel met betrekking tot de kleur of de sonde in de maag zit of in de longen, dient u pH te meten, deze moet <5,5 zijn))

Het komt voor dat er bloedspoortjes in de maaginhoud te zien zijn, dit kunnen kleine beschadigingen van het slijmvlies zijn door het inbrengen van de sonde en zijn onschuldig.

Als er geen voeding komt, dan kan dit betekenen dat de gehele vorige voeding is verteerd, de sonde niet meer goed zit, of tegen de maagwand is vastgezogen. Spuit dan wat lucht in en probeer opnieuw maagsap of voeding op te trekken. Zo nodig even wachten en opnieuw proberen. Verander de houding van het kind door het kind bijvoorbeeld op de andere zijde te leggen.

De pleister moet goed vastgeplakt zitten aan de sonde, het is niet de bedoeling dat de sonde er los tussenhangt en beweeglijk is.

Controleer achter in de mond/keelholte of de sonde opgekruld zit, is dit het geval dan zit de sonde niet meer in positie. Verwijder de sonde dan in een rustige soepele beweging altijd via de neus. (mits de sonde door de neus is ingebracht)

Het is belangrijk dat de sonde gecontroleerd wordt als het kind spuugt, hoest of niest, benauwdheid vertoont, blauwe verkleuring van de huid en bij twijfel.

Controleer in ieder geval 1 keer per 24 uur de sonde als deze niet wordt gebruikt voor voeding of medicatie en spuit hem dagelijks door met 10 ml water

Heeft u nog steeds twijfels over de sonde kunt u gebruik maken van pH strips die bij de sonde zijn geleverd. De kinderverpleegkundige van Flexiekids zal dit uitleggen aan u. Zij zal ten alle tijden de zuurgraad van de maag controleren als ze een nieuwe sonde heeft geplaatst. Is de pH waarde minder of gelijk aan 5,5 dan is de inhoud van de maag inderdaad maagzuur en zit de sonde goed. Komt er geen maaginhoud mee wil dat nog niet zeggen dat de sonde niet goed zit. De maag kan gedeeltelijk leeg zijn. Draai uw kind op de andere zijde of laat uw kind een andere houding aannemen en probeer na 15 minuten nog eens wat maaginhoud op te trekken. Lukt het optrekken dan nog niet, zou het kunnen dat de sonde iets te diep of te ondiep zit. Als u zelf de sonde inbrengt kunt u de sonde iets terugtrekken of dieper inbrengen en dan na 15 minuten proberen maagsap op te trekken. Als u dan nog steeds geen maaginhoud optrekt verwijdt u de sonde en moet er een nieuwe sonde worden ingebracht. Bij twijfel kunt u Flexiekids bellen en overleggen.

Wat te doen bij een verstopte sonde of voeding die niet doorloopt?

Als u weerstand voelt bij het doorspuiten van de sonde kan het mogelijk zijn dat de sonde is verstopt. Dit kan diverse oorzaken hebben zoals het dichtslibben door medicatie of voeding.

- Trek, met behulp van een spuit het overtollige water boven de verstopping op
- Spuit vervolgens voorzichtig lauw water door de sonde. U mag een beetje druk gebruiken
- Als de sonde nog steeds verstopt is, rol de sonde zachtjes tussen duim en wijsvinger over de gehele lengte van de sonde. Wanneer er nog steeds een verstopping zit, trek de spuit voorzichtig terug en probeer de sonde vervolgens opnieuw door te spuiten
- Is de sonde nog steeds verstopt neem dan contact op met Flexiekids
- Ga GEEN zure of koolzuurhoudende dranken door de sonde spuiten, dit geeft kans op uitvlokken van eiwitten door een lage pH
- Soms raakt de sonde dichtgedrukt doordat uw kind in een bepaalde houding zit of ligt, verander dan de houding van uw kind
- Gebruik GEEN voerdraad om de sonde open te steken, dit geeft kans op perforatie
- Sommige kinderen gebruiken verdikkingsmiddelen (nutriton, johannesbroodboompitmeel) in de voeding om spugen te voorkomen. Dit kan alleen wanneer de maat van de sonde groot genoeg is (minimaal ch 8). Een dunnere sonde raakt verstopt en de sondevoedingspomp zal vaker obstructie aangeven.

Reacties van het kind bij de sonde:

- Na het inlopen van de voeding kan uw kind mogelijk hikken. Dit is geen probleem. Om het hikken te stoppen kunt u een speentje geven aan uw kind, of het wat laten drinken (als dat van de arts mag)
- Uw kind kan gaan spugen tijdens het inlopen van de sondevoeding: zet het kind rechtop en vouw dan de sonde dubbel, zodat er geen voeding meer in de maag kan lopen en houd in het geval van een spuit de sonde laag of zet de pomp stop. Controleer vervolgens de ligging van de sonde. Het spugen kan meerdere oorzaken hebben. Onder andere de voeding loopt te snel in, de voeding is teveel per portie, de voeding is te geconcentreerd, de voeding is te koud of de sonde zit verkeerd of uw kind heeft bijvoorbeeld buikgriep.
- De sonde kan tijdens (de voeding inlopen en) het spugen uit de mond komen: zet het kind rechtop en stop dan het inlopen van de voeding, sluit de sonde af met het dopje en trek de sonde er in een rustige beweging via de neus uit.
- Uw kind kan verkleuren tijdens het inlopen van de voeding: de maagsonde kan verschoven zijn en zit niet meer in de maag, stop direct met het geven van de voeding en verwijder de maagsonde.
- De sonde is verschoven: komt er een klein stukje van de sonde uit de neus kan kunt u dit gewoon terugschuiven, controleer hierna wel of de sonde weer in de maag zit.
- De pleister waarmee de sonde vastzit gaat los, als de sonde nog goed in de maag zit (dus op het juiste cijfer) dan kunt u de pleister weer vastplakken, controleer of de sonde weer in de maag zit.
- Verslikken of misselijk worden van het kind kan voorkomen, raak niet in paniek, stop het toedienen van de voeding en stel uw kind gerust.
- De voeding loopt niet door of de pomp gaat op alarm: het systeem zit geknikt, de maagsonde zit verstopt door klonterige voeding, onvoldoende naspoelen na de vorige gift of door medicatie die de maag verstopt.
- Irritatie van het neusslijmvlies: soms zit de sonde te strak of zit hij te lang op 1 plaats vastgeplakt. Het neusslijmvlies raakt dan geïrriteerd. Let er bij het vastplakken goed op dat de sonde niet te strak tegen het neusgat van uw kind aandrukt. Geef extra neusverzorging, vervang de pleisters zodra ze vies zijn of loslaten. Maak de neus schoon met water en droog deze af. De neusgaten maakt u regelmatig schoon met een in water gedrenkt gaasje of wattenstokje. Doe dit niet met olie want dan plakt de pleister niet meer.
- Irritatie van de huid op de wang. Probeer eventueel ander fixeermateriaal. Flexiekids kunt u helpen met de keuze daarvan.
- Kinderen die alleen sondevoeding krijgen kunnen last krijgen van een pijnlijke mond, ze maken niet genoeg speeksel aan. Geef uw kind mondverzorging (maak met een natgemaakt gaasje de binnenkant van de mond schoon en smeer de lippen in met een vette crème) en poets de tanden.
- Het is belangrijk om tijdens het inlopen van de voeding er op te letten dat uw kind de sonde er niet uittrekt of verstrikt raakt in het toedieningssysteem.
- Het kind krijgt na het toedienen van de sondevoeding diarree: het zou kunnen zijn dat er een te grote hoeveelheid voeding per keer gegeven is, de sondevoeding is verkeerd van samenstelling of te koud, de sondevoeding is te snel toegediend of de sonde ligt te diep.

Manieren van sondevoeding geven:

Er zijn 3 mogelijkheden voor het toedienen van sondevoeding, intermitterend, continu of per portie, uw arts bepaalt wat het meest passend is voor de situatie van uw kind.

Intermitterend:

Bij intermitterend voeden krijgt het kind druppelsgewijs gedurende een dagdeel sondevoeding. Dit kan bijvoorbeeld ook 's nachts gebeuren als uw kind de sondevoeding als aanvulling nodig heeft. De rest van de dag wordt het systeem afgekoppeld en de sonde afgesloten. Het kind kan dan zelf gewoon eten en drinken als dat is toegestaan.

Continu:

Bij continu voeden loopt de sondevoeding druppel voor druppel naar binnen, dat kan 24 uur lang, maar soms wordt bijvoorbeeld 20 uur voeding toegediend waarna 4 uur rust wordt ingelast. Dit hangt onder andere af van de hoeveelheid sondevoeding die uw kind nodig heeft.

Per portie:

Bij toediening per portie (bolus) krijgt het kind op verschillende momenten per dag een bepaalde hoeveelheid sondevoeding. Bijvoorbeeld 6 tot 8 keer per dag een portie. Hierdoor kan de normale maaltijdcyclus worden nagebootst. Bij kinderen die onrustig zijn en de kans op sneuvelen van de sonde aanwezig is wordt deze manier aangeraden.

Met of zonder sondevoeding pomp?

U kunt de sondevoeding bij uw kind zowel met als zonder sondevoeding pomp toedienen. Een sondevoeding pomp zorgt ervoor dat de voeding met een gereguleerde inloopsnelheid door de sonde loopt, de sondevoeding pomp verdient de voorkeur omdat die de benodigde hoeveelheid en inloopsnelheid nauwkeuriger kan toedienen.

Als de sondevoeding zonder sondevoeding pomp wordt toegediend geeft u de voeding via een hevelspuit. Dit is minder nauwkeurig dan met een sondevoeding pomp.

Hygiënische maatregelen:

Om te voorkomen dat er bacteriën in de voeding komen en de voeding bederft is het belangrijk om hygiënisch te werken.

- Was altijd uw handen en werk zo hygiënisch mogelijk
- Controleer de uiterste houdbaarheidsdatum van de sondevoeding
- Volg de instructies op de verpakking
- Controleer de verpakking, de verzegeling en de inhoud op visuele beschadigingen of afwijkingen, bij twijfel de voeding niet gebruiken
- Schud de verpakking voor gebruik
- De inhoud mag niet verdunt worden behalve als de behandelend arts hier opdracht voor heeft gegeven
- Verwissel het toedieningssysteem of de pompset elke 24 uur. Wanneer u gebruik maakt van een spuit voor het toedienen van de sondevoeding, gebruik dan volgens afspraak van de arts/afdeling voor 24 uur, 48 uur of elke voeding een nieuwe spuit.
- Laat een verpakking nooit langer dan 24 uur aanhangen en geen direct zonlicht erop laten schijnen
- Spoel het systeem door na elke toediening en haal de spuit na gebruik uit elkaar en bewaar hem op een droge plaats (mits er geen zak aangesloten blijft hangen)
- Keukenspullen die u voor het maken van de voeding gebruikt was u af met heet water en afwasmiddel
- Haal de sondevoeding een uur voor het toedienen uit de koelkast om de voeding op kamertemperatuur te laten komen of warm de sondevoeding, per portie, voor gebruik even op in de magnetron
- Bewaar een open (maar niet aangesloten, soms blijft de aangesloten verpakking aan het systeem hangen) verpakking altijd goed afgesloten in de koelkast en nooit langer dan 24 uur
- Overgegoten sondevoeding in een container is maximaal 8 uur houdbaar en hier geen direct zonlicht erop laten schijnen
- Zelf samengestelde voeding is 24 uur houdbaar in de koelkast
- Zelf samengestelde sondevoeding is buiten de koelkast maximaal 2 tot 3 uur houdbaar bij continue toedienen, geen direct zonlicht erop laten schijnen
- Ongeopende verpakkingen sondevoeding kunt u bewaren tot de houdbaarheidsdatum die staat aangegeven onderaan het etiket op de sondevoeding

- Spoel de sonde minimaal 3 x dd door met 2 tot 10 ml (afhankelijk van de lengte en dikte van de sonde) lauw kraanwater om schoon te maken en verstopping te voorkomen in ieder geval altijd, na het geven van de voeding, voor en na het verwisselen van een verpakking, en voor en na het toedienen van medicatie
- Maak 1 keer per week de sondevoeding pomp schoon. Schakel deze volledig uit, en reinig de pomp volgens voorschrift van de leverancier
- Voor de houdbaarheid van moedermelk dient u de adviezen van het ziekenhuis aan te houden

Mondverzorging:

Als uw kind uitsluitend sondevoeding krijgt en niets oraal toegediend krijgt is het wel de bedoeling dat de mondmotoriek wordt gestimuleerd. Bij kleine kinderen is het zuigen op een fopspeen een middel, bij grotere kinderen is tandenpoetsen noodzakelijk. Veeg bij een klein kind/baby met een nat gemaakt gaasje gewikkeld om uw pink, via de binnenkant van de wangzak via de tong naar de andere wangzak en weer terug via het gehemelte. Een goede mondverzorging is belangrijk om ontstekingen en irritaties te voorkomen. De kans op ontstekingen is groter door de verminderde kauwactiviteit en speekselafvoer. Bescherm de lippen en huid eromheen met vaseline om uitdroging te voorkomen. Een sonde zorgt voor prikkeling van het neusslijmvlies, waardoor extra slijm wordt gevormd. De neus kan hierdoor verstopt raken. Bij een verstopte neus of zichtbare verontreiniging in de neus kan de neus schoongemaakt worden. dit kunt u met een natgemaakt gaasje doen.

Het toedienen van de sondevoeding:

Benodigheden:

- Sondevoeding pomp of een 50/60 ml spuit
- Een glas lauw warm water
- Een 2,5 of 5 ml spuit voor het controleren van de sonde
- Benodigde sondevoeding
- pH strips eventueel

Werkwijze:

- Was en/of desinfecteer de handen
- Controleer de datum van uiterste houdbaarheid en het tijdstip waarop het sondevoeding pack is geopend of de voeding is klaargemaakt
- Noteer de datum en tijd op een nieuw te openen pak sondevoeding
- Schud de sondevoeding voor gebruik
- Controleer of de sonde nog op de juiste positie zit door:
 - Kijk of het streepje wat gezet is op de sonde nog op de juiste plek zit
 - Kijk of de diepte van de sonde (cm) nog juist is
 - Kijk of de sonde niet achter in de mond/keel opgekruld zit
 - Trek voeding of maagsap op uit de sonde
 - Controleer bij twijfel het maagsap met een pH stripje en na het inbrengen van een nieuwe sonde
- Geef alleen sondevoeding op kamertemperatuur. Haal zo nodig voeding (dus een geopende verpakking) een uur voor de toediening uit de koelkast
- Vul het sondevoeding systeem met de voeding en stel de juiste inloopsnelheid in
- Verwijder het afsluitdopje van de sonde
- Sluit de sondevoeding aan op de pomp of hevel de voeding via een spuit
- Spuit na de voeding de sonde door met de afgesproken hoeveelheid water, meestal is 2 tot 10 ml voldoende
- Sluit de sonde met het dopje
- Spoel het sondevoedingssysteem/spuit met heet water en laat het drogen

Aandachtspunten ten aanzien van het inlopen van de sondevoeding:

Blijf altijd in de buurt van uw kind als de sondevoeding inloopt. Zorg ervoor dat uw kind niet naar de maagsonde kan grijpen en deze onbedoeld kan verwijderen tijdens het geven van de sondevoeding. Plak een sondevoedingssysteem goed af en laat het slangetje onder kleding doorlopen. Blijf uw kind observeren tijdens het inlopen van de voeding er kan altijd iets gebeuren tijdens het inlopen. Let op bij oppakken of spelen van uw kind met andere kinderen thuis of op een kinderdagverblijf, dat de sonde goed blijft zitten.

Medicatie geven via de sonde:

Mocht uw kind medicatie moeten krijgen en is dit niet via de mond toe te dienen dan kunt u dat via de sonde geven. Vraag wel na bij de apotheek of de medicatie via de sonde gegeven mag worden en of er een speciale manier is van geven van dat medicijn. Er zijn medicijnen die klonteren waar de sonde van gaat verstoppem. De apotheek kan medicatie op een andere wijze aanleveren zodat dit makkelijker door een sonde gegeven kan worden. Vermeng de verschillende medicaties niet met elkaar en spuit na elk medicijn de sonde door met lauw warm water. Kan de medicatie niet in vloeibare vorm worden geleverd dan dient deze vermalen en opgelost in water toegediend te worden.

Huidverzorging bij uw kind:

Het kan voorkomen dat de huid van uw kind reageert op de pleisters waarmee de sonde wordt afgeplakt. Om de huid te beschermen plakt u onder de sonde een stukje duoderm, hierover wordt de sonde vastgeplakt. Dit kan met verschillend pleistermateriaal gebeuren, fixomull, leukoplast of salterlab plakkers. Het is handig om de pleister in 2 delen te plakken zodat als de pleisters verschoond moeten worden dit in gedeeltes gedaan kan worden en de kans op verschuiven of uitvallen van de sonde verkleind wordt. Zo nodig kan de huid beschermd worden met Cavilon wat op recept verkrijgbaar is. De reactie van de huid verschilt per kind en soms per periode. Kinderen met verminderde weerstand hebben eerder huidproblemen van de sonde. Het is dan uitzoeken wel materiaal het beste gebruikt kan worden.

Weg van huis:

Als u een dagje weggaat van huis, of uw kind zit op een kinderdagverblijf waar Flexiekids sondevoeding komt geven is het raadzaam/nodig om een aantal zaken mee te nemen.

- Sondevoeding
- Medicijnen
- Toedieningssysteem met pomp of spuit
- Spuitjes om te controleren
- Nieuwe sonde met afplakmateriaal
- Oplader van de sondevoedingspomp, rugzak oid
- Eventueel water om de sonde te spoelen
- Ph strips

Stappenplan aanleren van het geven van sondevoeding/ medicatie

Naam van degene die het inbrengen gaat leren:	
--	--

Sondevoeding geven	Theorie doornemen	Instructie	Onder begeleiding	Zelfstandig
Hygiëne (handen, toedieningssysteem, sonde en pomp)				
Materiaal klaarleggen				
Houdbaarheid voeding controleren				
Positie maagsonde controleren				
Sonde fixeren (pleister verschonen)				
Toedieningssysteem en voeding in pomp plaatsen				
Vullen van toedieningssysteem				
Toedieningssysteem verbinden met maagsonde				
Voedingspomp instellen				
Aandachtspunten tijdens inlopen van voeding				
Toedieningssysteem loskoppelen van sonde en reinigen				
Sonde doorspoelen en afsluiten				
Bereiden en bewaren van voeding				
Handelen bij mogelijke problemen				
Medicatie geven	Theorie doornemen	Instructie	Onder begeleiding	Zelfstandig
Hygiëne (handen, sonde)				
Houdbaarheid medicatie controleren				
Aantal ml medicatie berekenen				
Positie maagsonde controleren				
Medicatie via maagsonde				

toedienen				
Sonde doorspoelen en afsluiten				

	datum	Handtekening akkoord kinderverpleeg- kundige
Ouder/verzorger kan zelfstandig sondevoeding geven		

Stappenplan sonde leren in brengen

Naam van degene die het inbrengen gaat leren:	
--	--

		datum	handtekening
1	De kinderverpleegkundige legt uit welke aandachtspunten er zijn ten aanzien van het inbrengen van de sonde en wat de complicaties kunnen zijn tijdens het inbrengen en hoe te handelen in geval van complicaties.		
2	De kinderverpleegkundige legt de spullen klaar en geeft uitleg waar deze spullen voor dienen. De ouder/verzorger kijkt mee.		
3	De kinderverpleegkundige brengt de sonde in en geeft stap voor stap uitleg over het inbrengen. De ouder/verzorger kijkt mee.		
4	De kinderverpleegkundige controleert de sonde en geeft uitleg hoe je controleert en waarom.		
5	De ouder/verzorger benoemt de aandachtspunten ten aanzien van het inbrengen van de sonde.		
6	De ouder/verzorger benoemt de complicaties die kunnen ontstaan tijdens het inbrengen van de sonde.		
7	De ouder/verzorger legt de spullen klaar.		
8	De ouder/verzorger brengt de sonde in met begeleiding/uitleg van de kinderverpleegkundige.		
9	De ouder/verzorger brengt zelfstandig de sonde in. De kinderverpleegkundige kijkt alleen mee.		
10	De ouder/verzorger brengt zelfstandig de sonde in. De kinderverpleegkundige kijkt alleen mee.		
11	De ouder/verzorger brengt zelfstandig de sonde in. De kinderverpleegkundige kijkt alleen mee.		

	datum	Handtekening akkoord kinderverpleeg- kundige
Ouder/verzorger kan zelfstandig de sonde inbrengen.		

Controleren van de maagsonde in situaties anders dan direct na inbrengen hiervan

problemen:
spugen
twijfel ligging
benaauwd/hoesten

